

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΒΙΒΛΙΩΝ *

“Ο Ἡ Ακαδημαϊκὸς κ. Γρ. Κασιμάτης παρουσιάζων τὸ νέον βιβλίον τοῦ κ. Χρήστου Σ. Σολομωνίδη «Χρυσόστομος Σμύρνης» εἶπε τὰ κάτωθι:

‘Ο κ. Σολομωνίδης ἐργάζεται ἀπὸ μακροῦ διὰ τὴν διατήρησιν τῆς μνήμης τῆς μικρασιατικῆς Ἀκμῆς τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Τετράκις ἡ Ἡ Ακαδημία τὸν ἐβράβευσε διὰ τὰ ἔργα του «Στίς δχθες τοῦ Μέλη» τὸ 1951, «Τὸ θέατρο στὴ Σμύρνη» τὸ 1954, «Ἡ Ἱατρικὴ στὴ Σμύρνη» τὸ 1955 καὶ «Ἡ Ἐκκλησία στὴ Σμύρνη» τὸ 1960. Εἶναι δὲ περίπου τριάκοντα αἱ μελέται του ποὺ ἀναφέρονται εἰς τὸ χρονικὸν τῆς Μικρασίας. Ἐξησε τὸ δρᾶμα τῆς καταστροφῆς καὶ εἰδε τὸν ἑλληνικὸν ἀετὸν νὰ διπλώνῃ τὰ σπασμένα πτερά του. Ἐμεινεν δῆμως πεισμόνως προσηλωμένος εἰς τὴν εἰκόνα τῆς προσπαθείας διὰ τὴν νίκην, τὴν νίκην ποὺ προηγήθη τῆς καταστροφῆς.

Αὐτὴν τὴν εἰκόνα μᾶς παρουσιάζει καὶ μὲ τὸ νέον του βιβλίον. Εἰς δύο πυκνοτυπωμένους τόμους παρακολουθεῖ τὴν σταδιοδρομίαν τοῦ Ἐθνομάρτυρος Χρυσοστόμου ἀπὸ τὴν Δράμαν, ὅπου ἐβαπτίσθη ὡς ἐθνικὸς ἀγωνιστής, μέσω τῆς περίλαμψης πρωτομαγιᾶς τοῦ 1919 ὅταν ὁ Δεσπότης μὲ τὰ ἄγια ἀμφια, ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἱερατείου, ὑπεδέχετο τὸν ἀπελευθερωτήν, διὰ τῶν περιπετεῶν τῆς συγκρούσεως μὲ τὸν αὐταρχικὸν πολιτικὸν ἐκπρόσωπον τῆς πατρίδος, τὸν Ἡριστείδην Στεφανίδην, μέχρι τοῦ τέλους.

Δὲν ξαναζῇ δῆμως μόνον ἡ ἴστορία τῆς ἐλευθέρας Μικρασίας εἰς τὰς σελίδας τοῦ Σολομωνίδη. Περονᾶ εἰς τὰ μάτια τοῦ ἀναγνώστου ὀλόκληρον τὸ Ἑλληνικὸν ἔπος. Καὶ τὸ συμπαρομαρτοῦν ἐθνικὸν δρᾶμα, τὸ δρᾶμα τοῦ διχασμοῦ καὶ τοῦ χαλασμοῦ . . .

Καὶ ἡ λεπτομέρεια δίδει εἰς τὸ ἔργον τὴν ζωὴν ποὺ τὸ κάμνει σύγχρονον. Καὶ δίδαγμα ἔσαι διὰ τὸν Ἡλληνα ἀναγνώστην. Διότι φέρει εἰς τὴν μνήμην λησμονημένα στοιχεῖα ἐξαιρετικοῦ ἐνδιαφέροντος, ὅπως — ἐν τῶν πολλῶν — τὰ

* Συνεδρία τῆς 1ης Ἀπριλίου 1971.

παρασκήνια τῆς ἀγορᾶς ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος τῶν δύο θωρηκτῶν διὰ τῶν ὅποίων ἔξησφαλίσθη ἡ ὑπεροπλία τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸ Αἴγαῖον.

Μέσα ἀπὸ τὸν ἀπέραντον θησαυρὸν τοῦ ἔργου τοῦ Σολομωνίδη, θὰ ἀνασύρω διὰ νὰ ἀναγνώσω μίαν ἐπιστολὴν τοῦ ἐθνομάρτυρος Δεσπότου, γραμμένην τὴν 20ὴν Μαΐου 1920 πρὸς τὸν Σμυρναῖον καθηγητὴν τότε τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Βερολίνου καὶ ἥδη σεβαστόν μας συνάδελφον, τὸν Ἀκαδημαϊκὸν κ. Γ. Ἰωακείμογλου. Τὸ γράμμα ἀναφέρεται εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Σμύρνης καὶ διμιεῖ ἀφ' ἑαυτοῦ. Τὸ ἀναγινώσκω :

«Ἐγγενέστατε κ. Ἰωακείμογλου, τὴν ἀπὸ 23ης παρελθόντος ἐπιστολὴν τῆς Ὑμετέρας φίλης Ἐλλογιμότητος λαβὼν καὶ ἀσμένως ἀποδεξάμενος τὰς συγχαρητηρίους ὑμῶν εὐχάς, σπεύδω νὰ εὐχαριστήσω Ὑμῖν δι' ἃς εὐηρεστήθητε νὰ μοὶ παράσχητε πληροφορίας περὶ τοῦ ἐν Σμύρνῃ ἰδρυθσομένου Πανεπιστημίου καὶ τῆς περὶ αὐτοῦ μερίμνης τοῦ πολυπράγμονος καὶ μεγαλοπράγμονος τῆς Φυλῆς ἡμῶν Ἀρχηγοῦ. Ἡ ἴδρυσις ὅντος τοιούτου καθιδρύματος θὰ σημειώσῃ σταθμὸν ἐν τῇ πνευματικῇ ζωῇ τοῦ φιλομαθεστάτου Σμυρναϊκοῦ καὶ Μικρασιατικοῦ ἐν γένει λαοῦ, ὅστις, ὑπὸ τὴν γλυκεῖαν θαλπωρὴν τοῦ ἀνατείλαντος ἀνεσπέρως πλέον ἥλιου τῆς ἐλευθερίας καὶ ὑπὸ τὴν μυροβόλον αὔραν τῶν ἀγαθῶν τοῦ πολιτισμοῦ, θὰ δύναται ἐλεύθερος καὶ ἡσυχος νὰ χωρήσῃ ἀλματωδῶς ἐπὶ πᾶσαν πρόοδον καὶ εὐδοκίμησιν, πρὸς ἃς μετ' ἐνθέους ζήλουν ἀεὶ ἐφέρετο, καίπερ ὑπόδουλος εἰσέτι ὕν. Ἀληθῶς ἐκάστη στιγμή, ἦν διερχόμεθα, εἶναι μεγίστης κοσμοϊστορικῆς σημασίας καὶ εἰς τὴν αἵματοβαφῆ, ἀλλ' ἐνδοξόν, τοῦ Ἐθνους μας ἵστορίαν προστίθενται ἀλλεπάλληλοι χρυσοπόρφυροι σελίδες, ἃς ὀνειροπόλησαν καὶ δὲ ἀς ἐκπύμως ἐθυσιάσθησαν οἱ ἐνδοξοί πρόγονοί μας. Καὶ χαιρετίζομεν ἔμπλεοι χαρᾶς τὰς αὐγὰς τῶν νέων χριστιανικῶν κατ' Ἀνατολὰς ἐλευθεριῶν, ἄχρις οὗ ὁ ἀνατείλας ἥλιος μεσουρανήσῃ καὶ περιλούσῃ διὰ τῶν ἀκτίνων του τοὺς τρούλλους τοῦ θρυλικοῦ ναοῦ τῆς Σοφίας, καὶ τὰς θρυλικὰς ἐπάλξεις τῆς Πόλεως τῶν Ἰουστινιανῶν, τῶν Κομνηνῶν καὶ τοῦ Παλαιολόγου. Τῆς ἐθνικῆς ταύτης χαρᾶς τὴν τελείωσιν χαιρετίζων ἐν συγκινήσει μετὰ τῆς Ὑμετέρας ἀγάπης καὶ εὐχόμενος Ὑμῖν πάντα τὰ ἐφετὰ καὶ καταθύμια, διατελῶ μετ' ἔξαιρέτου τιμῆς καὶ εὐλογῶν, πρόθυμος ἐν παντὶ φίλος. Ο Σμύρνης Χρυσόστομος».

Παρουσιάζων εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τὸ νέον βιβλίον τοῦ κ. Σολομωνίδη νομίζω ὅτι ἐπιτελῶ καθῆκον πρὸς τοὺς νέους τῆς Ἑλλάδος, οἱ ὅποιοι δὲν πρέπει, γιατὶ δὲν «βολεῖ», νὰ λησμονήσουν ὅτι πρὸ δλίγων μόλις δεκαετηρίδων ἡ πατρίς μας εἰς μίαν ἡρωϊκὴν προσπάθειαν ἐτάνυσε τὴν θέλησίν της εἰς τὸ ὑψος τῆς μοίρας της. Καὶ τὸ δίδαγμα πρέπει νὰ μείνῃ.

«Οπως λέγει εἰς τὸν πρόλογόν του ὁ συγγραφεύς : «Οἱ ἀγῶνες τοῦ Χρυσο-

στόμου καὶ οἱ λόγοι του ἐπέχουν θέσιν ἐθνικῆς διαθήκης καὶ ἀποτελοῦν τὴν πνευματικὴν σκυτάλην διὰ τοὺς ἐπερχομένους ὡς ὅτου τὸ θεῖον ἀστρον τῆς ἐπανόδου σελαγίσῃ καὶ πάλιν νᾶποτε εἰς τοὺς πενθύμους, τώρα, οὐρανοὺς τῆς Ἱωνίας . . . ».

Καὶ εἶναι κατάλληλος ἡ στιγμὴ τῆς ἐκδόσεως τῆς διαθήκης αὐτῆς. Διὰ νὰ σκεφθῶμεν καὶ τὴν πρόσφατον, τὴν χθεσινὴν ἰστορίαν τῆς φυλῆς μας. Μίαν ἰστορίαν ποὺ μὲ ἀφάνταστον ἀντοχὴν ἔκεινα ἀπὸ τὰ βάθη τῶν χιλιετηρίδων καὶ ποὺ προβάλλεται ἐπίμονα εἰς τὸ ἀβληχρὸν λυκαυγὲς τῆς αὔριον ποὺ ἔρχεται. Μίαν ἰστορίαν ποὺ δὲν διακόπτεται ποτέ.

Εἶναι κατάλληλος ἡ στιγμὴ διότι ἔօρταζομεν τὰς ἡμέρας αὐτὰς ἐφέτος τὴν ἑκατοστὴν πεντηκοστὴν ἀμφιετηρίδα τοῦ ἐθνικοῦ ἔεστηκωμοῦ τοῦ 1821. Ἐνὸς ἔεστηκωμοῦ ποὺ ἀρχίζει ἀπὸ τὸν Προμηθέα, καὶ ποὺ θὰ συνεχισθῇ, ἀναγεννώμενος, αὔριον καὶ μεθαύριον καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

★

Μετὰ τὴν παρουσίασιν τοῦ βιβλίου τοῦ κ. Χρ. Σολομωνίδη «Χρυσόστομος Σμύρνης» ὑπὸ τοῦ κ. Γρ. Κασιμάτη, δ Ἀκαδημαϊκὸς κ. Γ. Ἰωακείμογλου εἴπε τὰ ἔξῆς :

«Η παρουσίασις τοῦ βιβλίου τοῦ κ. Χρήστου Σ. Σολομωνίδη «Χρυσόστομος Σμύρνης» ὑπῆρξε πλήρης καὶ εἶναι δύσκολον νὰ προσθέσῃ τις οὐσιαστικόν τι εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Ἀντιπροέδρου τῆς Ἀκαδημίας καὶ ἀγαπητοῦ συναδέλφου κ. Γρ. Κασιμάτη λεχθέντα.

Συμφωνοῦμεν πλήρως ὅτι ὁ κ. Σολομωνίδης ἐπετέλεσε διὰ τῆς δημοσιεύσεως τῶν περὶ Σμύρνης βιβλίων του μέγα ἐθνικὸν ἔργον.

«Ἄς ἐπιτραπῇ εἰς ἐμὲ νὰ εἴπω ὅλιγα τινὰ σχετικὰ μὲ τὸν σατράπην Στεργιάδην, τὰ ὅποια ἀναφέρονται εἰς τὰς σελίδας 342 καὶ 343 τοῦ πρώτου τόμου τοῦ βιβλίου τοῦ κ. Σολομωνίδη.

Πρόκειται περὶ τοῦ ἔξῆς γεγονότος : ὅταν ἔφθασαν εἰς Σμύρνην κακαὶ εἰδῆσεις ἀπὸ τὸ μέτωπον καὶ ὁ Ἑλληνικὸς Στρατὸς ἥρχισε νὰ ὑποχωρῇ, Ἐλληνες Μικρασιᾶται ἡθέλησαν νὰ ὀργανώσουν στρατόν, ὁ ὅποιος θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἐνισχύσῃ τὸν ἀγωνιζόμενον Ἑλληνικὸν Στρατὸν εἰς τὸ μέτωπον. Ὅταν ἔμαθε τοῦτο ὁ σατράπης Στεργιάδης ἀντετάχθη καὶ ἐτορπίλλισε τὴν προσπάθειαν τῶν Ἑλλήνων Μικρασιατῶν. Ἐλεγεν εἰς τὴν τότε Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν ὅτι πάντες οἱ Μικρασιᾶται εἴναι Βενιζελικοί.

«Ἡ ἀναίσχυντος αὐτὴ πρᾶξις τοῦ Στεργιάδη ἀφ' ἐνὸς ἔβλαψε τὴν προσπάθειαν τῶν Μικρασιατῶν νὰ ἐλευθερώσουν τὸν τόπον των καὶ ἀφ' ἐτέρου ἐνίσχυσε τοὺς Τούρκους.

«Οταν κατελήφθη ἡ Σμύρνη ἀπὸ τὸν Νουρεντὶν Πασᾶ ἐδημοσιεύθη προκή-